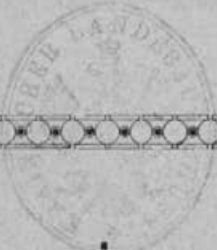

12.374
95

Program in poročilo

kranjske dež. vinarske, sadjarske
in poljedelske šole

na Grmu pri Novem mestu

koncem šolskega leta

1894/5.

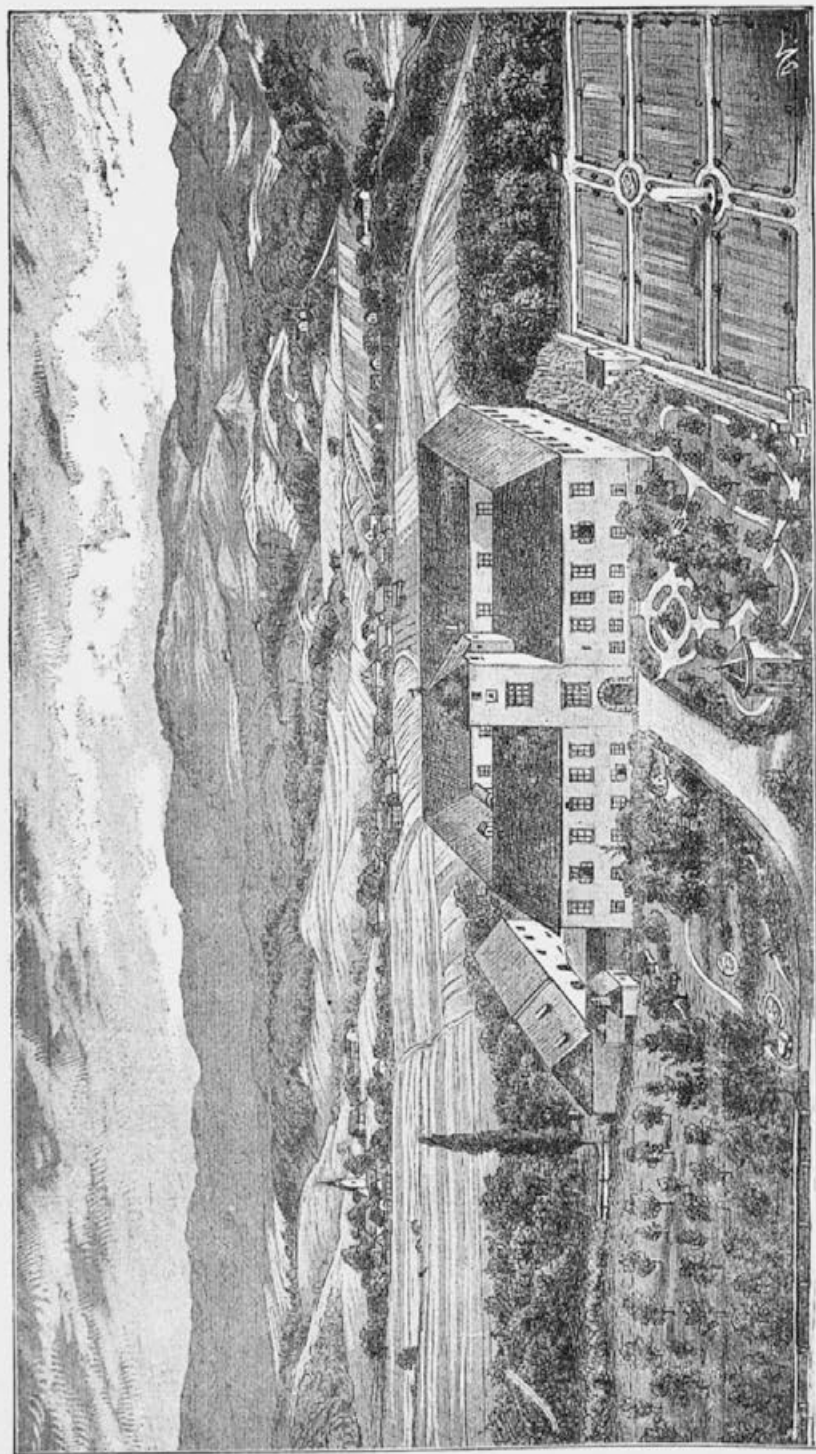
Izdalo vodstvo šole.

Na Grmu 1895. — Založila šola.

Tiskal J. Krajec,
Novo mesto

Deželna vinarska, sadjarska in poljedelska šola na Grmu pri Novem Mestu.

Program in poročilo

kranjske deželne
vinarske, sadjarske in poljedelske šole

na Grmu

koncem šolskega leta

1894/95.

Izdalo vodstvo šole.

Na Grmu 1895. — Založila šola.

I. Statut

deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na
Grmu pri Novem mestu.

§ 1.

Vinarska, sadjarska in poljedelska šola na Grmu pri Novem mestu je kranjski deželni zavod.

§ 2.

Namen ti šoli je:

a) da mladenče kmetskega stanú, ali ona, kateri se žele pečati s kmetovanjem, po dovršeni osnovni šoli v posameznih strokah kmetovanja, posebno v vinarstvu, sadjarstvu in poljedelstvu, v čebelarstvu in vrtnarstvu itd., strokovno tako izobrazijo, da se usposobijo, vsako kmetsko posestvo srednje velikosti umno obdelovati, oziroma oskrbovati;

b) da ljudskim učiteljem in sploh vsakemu daje priliko, poučevati se v navedenih gospodarskih strokah;

c) da po umnem gospodarstvu na veleposestvu Grmskem, na katerem se nahaja šola, ter v vinogradih, sadovnjakih in njivah, katere spadajo k tej šoli, prebivalstvo vzbuja k dejanskemu posnemanju, in

d) da v deželi razširja dobra sadna in trtna plemena.

§ 3.

Šola spada v vrsto nižjih kmetijskih šol; pouk traja dve leti.

§ 4.

Za šolo so ustanovljene deželne ustanove (dvanajst) po 100 glđ. na leto, katere oddaje deželni odbor. S' privoljenjem deželnega odbora se v šolo sprejemajo tudi plačujoči učenci in frekventanti.

§ 5.

Kdor želi ustopiti v šolo, mora dokazati :

a) da je dovršil 16. leto; vendar se telesno posebno krepki mladenči izjemno sprejmó po dovršenem 15. letu; mladenči, ki so dovršili 24. leto, ne sprejmo se več v šolo.

b) da je telesno sposoben ;

c) da je lepega vedenja ;

d) da je osnovno šolo zvršil z dobrim uspehom ;

e) da napravi sprejemni izpit v dokaz dovoljne izobraženosti.

§ 6.

Učenci so ali *notranji*, kateri v šoli dobivajo hrano in stanovanje (štipendisti so vsi notranji učenci); ali *unanji*, kateri v okolici stanujejo ter se sami hranijo.

Vsak notranji učenec plača za hrano, stanovanje in pouk v šolsko blagajnico 100 glđ. na leto v mesečnih predplačnih zneskih po 9 glđ. Ustanove se štípendistom ne izplačujejo na roko, ampak v šolsko blagajnico. Neštípendisti, naj bodo notranji ali unanji učenci, plačujejo po 20 glđ. šolnine na leto v polletnih predplačnih zneskih po 10 glđ. — Pravico, oproščati od šolnine ima deželni odbor. Vsak notranji učenec mora pri ustupu v šolo s seboj prinesiti določeno potrebno obleko in perilo. Razven tega mora si vsak učenec, bodisi notranji ali unanji, v prvem mesecu po ustupu v šolo predpisano šolsko obleko omisliti ob svojem. Za snaženje životnega perila mora vsak učenec sam skrbeti.

Plačujoči učenci, kateri s posebnim dovoljenjem dež. odbora šolo v jednem letu zvrše, plačajo šolnine 40 glđ.

§ 7.

Učiteljski zbor je :

a) za teoretični in praktični pouk : 1. vodja, zajedno prvi učitelj ; 2. pristav, zajedno drugi učitelj ; 3. tretji učitelj ; 4. po-

možni učitelji, namreč: katehet, učitelj za živinozdravstvo in učitelj za gozdnarstvo.

b) za praktični pouk: 1. gospodarski opravnik; 2. vrtnar; 3. vincar; 4. vrtnarski pomočnik.

§ 8.

Nadzorstvo šole in gospodarstva pristoji deželnemu odboru; neposredno vodstvo pa šolskemu vodji.

C. kr. poljedelskemu ministerstvu pristaja na šolo upliv, določen v normalnem ukazu dné 24. marca 1877., št. 3150, točka 6/a—d.

§ 9.

Učiteljskega zbora ude in šolske služabnike imenuje deželni odbor. Prositelji za stalne učiteljske službe morajo dokazati potrebno učno sposobnost. Vodjo in učitelje stalno imenovati, možno je le s pritrjenjem c. kr. poljedeljskega ministerstva. Za stalno nameščene učitelje veljajo določila v dekretu za imenovanje in pa službena pragmatika za kranjske deželne uradnike.

II. Program

deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem mestu.

A. Namen zavodu.

Vinarska, sadjarska in poljedelska šola na Grmu je kranjski deželni zavod in ima namen:

a) da mladenče kmetskega stanú ali one, kateri se želé pečati s kmetovanjem, po dovršeni osnovni šoli v posameznih strokah kmetovanja, posebno v vinarstvu, sadjarstvu in poljedelstvu, v čebelarstvu in vrtnarstvu itd., strokovno tako izобрази, da se usposobijo, vsako kmetsko posestvo srednje velikosti umno obdelovati oziroma oskrbovati;

b) da ljudskim učiteljem in sploh vsakemu daje priliko, poučevati se v navedenih gospodarskih strokah;

c) da se po umnem gospodarstvu na veleposestvu Grmskem, na katerem se nahaja šola, ter v vinogradih, sadovnjakih in na njivah, ktere spadajo k tej šoli, prebivalstvo vzbuja k dejanjskemu posnemanju, in

d) da v deželi razširja dobra sadna in trsna plemena.

Vsa uredba zavoda, skupno stanovanje, skupna hrana, razdelitev dela in časa, načrt pouka, hišni in poslovni red, vse mora navajati na to, da se učencem ucepi ljubezen do kmetijstva in da se vzgojé za praktično kmetijsko življenje in sistematično delo.

V ta namen morajo se učenci v šoli seznaniti z vsemi, umnemu kmetovalcu dandanes potrebnimi vednostimi in znanjem. Vrhu tega se morajo pa tudi v šoli privaditi nravnemu in priprostemu življenju, štedljivosti, zmernosti, delavnosti in sploh težavam kmetskega stanú.

Tudi gledé občevanja in vedenja z ljudmi morajo se toliko olikati, kolikor se v tem oziru dandanes od omikanega kmetovalca zahtevati sme in mora.

B. Vodstvo zavoda.

Šolo in gospodarstvo nadzoruje deželni odbor, neposredno vodstvo pa ima šolski vodja.

C. kr. poljedelskemu ministerstvu pristaja na šolo upliv, določen v normalnem ukazu dné 24. marca 1877., št. 3150, točka 6/a—d.

C. Šolsko osobje.

a. Redni učitelji.

1. Vodja kot učitelj uči vinarstvo (t. j. trtarstvo in kletarstvo), sadjarstvo in zelenjadarstvo.

Vodja je zajedno oskrbnik šolskega gospodarstva v obče in še posebej gledé trtnih kultur (vinogradov, trtnic), sadjarskih kultur in zelenjadskega vrta.

2. Pristav kot učitelj uči poljedelstvo, rastlinarstvo, živinarstvo, uredbo kmetskega gospodarstva, kmetijsko knjigovodstvo, kmetijsko tehnologijo, praktično zemljemerstvo, risanje in kemijo. Pristav oskrbljuje po navodilih vodje vse poljedelske kulture (njive, senožeti), živinske hleve in shrambe za vse pridelke, izimši shrambe za vino, sadje in zelenjad. Pristav vodi tudi z vodjo vred gospodarske knjige in z njimi spojene račune.

3. Tretji učitelj uči slovenščino, spisje, računstvo, geometrijo in geometrično risanje, zemljepisje in prirodoznanstvo (živalstvo, rastlinstvo in rudoslovje), fiziko s klimatologijo in čebelarstvo.

Tretji učitelj nadzoruje neposredno učence in knjižnico. Kadar treba mora pomagati vodji v pisarni.

b. Pomočni učitelji.

1. Duhovnik, za verouk in za navod učencev k izpolnjevanju krščansko-katoliških verskih dolžnosti.

2. Učitelj živinozdravilstva.

3. Učitelj gozdnarstva.

c. Navodniki ali preddelavci pri praktičnih delih učencev.

1. Gospodarski opravnik, za navod pri delih na polju, v hlevih, žitnicah, kletih itd.
2. Vrtnar, za navod pri delih v zelenjadnem in cvetličnem vrtu in čebelnjaku.
3. Vinar, za navod pri delih v vinogradih.
4. Sadjar, za navod pri delih v sejalnici, drevesnici, sadovnjakih in v trtnici.

D. Učenci.

Učenci so ali notranji, kateri v šoli dobivajo hrano in stanovanje (štipendisti so vsi notranji učenci), ali unanji, kateri v okolici stanujejo ter se sami hranijo.

Vsak notranji učenec plača za hrano, stanovanje in pouk v šolsko blagajnico 100 gld. na leto v mesečnih predplačnih zneskih po 9 gld. Ustanove se štipendistom ne izplačujejo na roko, ampak v šolsko blagajnico. Neštipendisti, naj bodo notranji ali unanji učenci, plačujejo po 20 oziroma 40 gld. šolnine na leto v polletnih predplačilnih zneskih po 10 oziroma 20 gld. — Pravico oproščati od šolnine ima deželni odbor. Vsak notranji učenec mora pri ustupu v šolo s seboj prinesiti določeno potrebno obleko in perilo. Razven tega si mora vsak učenec, bodi si notranji ali unanji, v prvem mesecu po ustupu v šolo predpisano šolsko obleko omisliti ob svojem. Za snaženje životnega perila mora vsak učenec sam skrbeti.

E. Sprejem učencev.

Da se učenec sprejme v šolo, mora dokazati:

1. da pritrdé ustupu v šolo stariši ali varuh;
2. da je prosilec dovršil 16. leto; le če je kdo telesno posebno krepak, sprejme se tudi po dovršenem 15. letu; kdor je že dovršil 24. leto, ne sprejme se več v šolo.
3. da je prosilec z dobrim uspehom dovršil osnovno šolo, ali,
4. da je obiskoval kako meščansko ali srednjo šolo, kar mora dokazati s pričalom poslednjega tečaja;

5. da je telesno sposoben, zvrševati navadna kmetijska dela brez posebne težave, osobito da ni telesno pohabljen;

6. da je dovolj izobražen, kar je dokazati sè z dobrim uspehom dovršenim sprejemnim izpitom.

Prošnje za sprejem je izročati vodstvu, katero jih predlaga deželnemu odboru.

Prošnji mora priložiti vsak prosilec:

Krstni in domovinski list, spričalo o telesnem zdravju in o cepljenih osepnicah, spričalo lepega vedenja, šolsko spričalo, plačujoči pa še tudi svojeročno podpisano izjavo starišev ali varuha zastran plačilnih pogojev.

V šolo sprejeti notranji učenec mora s seboj prinesiti:

1. vsaj tri spodnje hlače ali gate; 2. vsaj štiri srajce; 3. dve ovratni ruti; 4. četvere nogovice ali vnuče; 5. šest žepnih robcev; 6. dve obrisalki; 7. dvoje močnih čevljev za delavnike, ene finejše pa za nedelje in praznike; 8. vsaj eno zimsko in eno poletno vsakdanjo obleko; 9. dva glavnika, krtačico za zobe, krtače za obutev in obleko; 10. eden nož, ene vilice, eno žlico in eno čašo. Razven tega si mora vsak učenec, bodisi notranji ali unauji, v prvem mesecu po ustopu v šolo ob svojem omisliti uniformo iz a) sivo-suknatih, zeleno paspulovanih hlač; b) sivo-suknate bluze s šolskim znamenjem na vratniku; c) močne lodnaste površne zimske suknje; d) sivi klobuk s peresom. Vso uniformo preskrbuje vodstvo. Plača se lahko tudi v obrokih. Vse perilo učencev biti mora razločno zaznamovano s pričetnimi črkami imena dotičnega učenca.

Pravico do deželnih ustanov, katere razpisuje deželni odbor, imajo le rojeni Kranjci, in sicer praviloma le sinovi na Kranjskem kmetujočih starišev.

F. P o u k .

Pouk se začenja vsako leto 3. novembra in se končuje z zadnjim oktobrom prihodnjega leta. O božiču imajo učenci 6 dni, o veliki noči pa 12 dni počitnic; v poletnem času pa eden mesec, od 1. do zadnjega dne avgusta.

Poučni jezik je slovenski. Pouk je razdeljen na dve leti in v teh na štiri tečaje, dva zimska in dva poletna. Zimski tečaj

traja od 3. novembra do konca aprila prihodnjega leta, poletni od 1. maja do 31. oktobra, toda z enomesečnimi počitnicami meseca avgusta. Pouk je teoretičen in praktičen. Teoretičnemu pouku je namen, dopoljevati in razširjevati pouk osnovne šole, osobito pa, učence izuriti v vseh pomočnih in strokovnih vednostih, katere so dandanes neobhodno potrebne za umno kmetovanje. Vse, česar se učenci v šoli strokovnega teoretično uče, izvršujejo praktično pod navodom učiteljev in preddelavcev v šolskem gospodarstvu, to je v vinogradih, v kletih, v drevesnici, v sadnem in zelenjadnem vrtu, na njivah in senožetih, v hlevih in v delavnicah. Po tem načinu imajo priliko, priučiti se popolnoma in spretno vsakega praktičnega dela.

Teoretični pouk vrši se posebno obsežno v zimskih tečajih, praktični pa v poletnih. Izimši nedelje in praznike je v zimskih tečajih vsak dan po 4 do 5 ur teoretičnega pouka, v poletnih pa po 3 do 4 ure. Ob nedeljah in praznikih, in kadar ni praktičnega dela, tudi pred in po teoretičnem pouku, so učenci prosti, da izdelujejo svoje naloge, da rišejo in se odpočijejo. V zimskem času je teoretični pouk zgodaj zjutraj in zvečer, v poletnem času pa okolo poludne.

6. Učni pripomočki.

1. Dve šolski sobi (I. in II. leta) z raznimi stenskim ploščami in zbirkami.

2. Knjižnica z več sto strokovnih knjig, brošur in časnikov.

3. Zbirka fizikalčnih aparatov, modelov, semenja, umetnih gnojil in krmskih nadomestil.

4. Kemična delavnica (laboratorij) z raznimi kemičnimi aparati, z zbirkami kemikalij, s kemičnim ognjiščem itd.

5. Delavnica učencev, v kateri učenci opravljajo vsa tista ročna dela, katera se na prostem, osobito po zimi, ne dajo opravljati, kakor požlahtnjevanje sadnega drevja v rokah, čiščenje in razvrščevanje bek (vrb), pletenje košev, izdelovanje prediva itd.

6. Tehnična delavnica z žganjarskim kotlom, s pastêrizujočim aparatom, z aparatom za hitro napravo kisa in filtrirnimi aparati.

7. Sadna sušilnica.

8. Kipelna klet s stiskalnico, kipelnimi kadmi za napravo belega in črnega vina, z grozdnim mlinom, z robljalno mrežo itd.

9. Vinska klet z zalogo namiznega in boteljskega vina in doma pridelanega sadnega mošta. Vsa dela v kipelni in vinski kleti opravljajo učenci.

10. Shramba mleka.

11. Goveji hlev.

12. Konjski hlev.

13. Svinjak z angleškimi, domačimi in križanimi plemeni.

14. Lopa za shranitev orodja in strojev, mlatilnica s kolovratom in žitno čistilnico.

15. Gospodarske kulture na zemljiščih k šoli pripadajočih:
Med njimi:

a) Vinograda v Smoleni Vasi in na Trški Gori, ter doma dva ameriška vinograda.

b) Velika ameriška trtnica.

c) Sadna drevesnica za vzgojevanje visokodebelnatega in pritličnega drevja raznih plemen v najpriročnejših namiznih in gospodarskih vrstah.

d) Sadovnjak za pridelovanje sadja, namiznega za prodajo v presnem stanu, gospodarskega za sušenje v sušilnici in za napravo mošta.

e) Zelenjadni vrt s cvetličnjakom, gorkimi léhami, prezimnimi léhami, obkrožen z najraznejšimi francoskimi sadnimi špalirji in drugimi umetnimi načini vzgojenja sadnega drevja. Posebno se bode skrbelo za pridelovanje razne navadne in fine kuhinjske zelenjave, kakor tudi za pridelovanje raznega zelenjadnega in cvetličnega semenja za splošni prodaj.

f) Čebelnjak s stalnim številom najboljših dzierzovanih močnih panjev in z vsemi drugimi, k umnemu čebelarstvu potrebnimi pripravami in orodjem.

g) Pred šolskim poslopjem precej obsežni botanični park, zasajen z raznimi sadnimi ter domačimi gozdnimi drevesi in grmi, s slovenskimi, nemškimi in latinskimi botaničnimi napisi.

h) Ostala zemljišča: Njive, na katerih se bodo pridelovale najpriporočnejše poljedelske in pa krmske rastline. Senožeti, gnojene z gnojnico in kompostom, ter po umetelnem načinu namakane z vodo iz „Težkega Potoka“.

i) Vrbišče, za pridelovanje najboljših vrst vrb.

H. Razdelitev pouka.

1. Verouk.

V I. in II. letu, v obeh tečajih, 48 ur.

2. Slovenski jezik.

I. in II. leto, oba tečaja, 144 ur.

O jeziku sploh Splošno o glasovih, zlogih, besedah in stavku. Nauk o posameznih besednih vrstah, o prostem in sestavljenem stavku. Slovniske vaje in pravila. Vaje o zlogu, v kar naj služijo pripovedi, popisi, prestrojitev pesmi v prozo. Vaje v pravilnem, točnem in lepem čitanju. Spisje s posebnim ozirom na kmetško bodočnost učencev. Pojasnilo, kako se oddajajo pisma, denar in blago na pošti in železnici z uporabo dotičnih tiskovin. Kratek pregled slovenske književnosti. Najslavnejši pesniki, sploh pisatelji na kmetijskem polju in njih spisi.

3. Zemljepisje.

I. leto, oba tečaja, 72 ur.

Najvažnejše iz matematičnega, fizičnega in političnega zemljepisja. Pregledno znanje petih delov zemlje in evropskih držav. Avstro-ogrška država, dežele s slovenskim prebivalstvom, osobito Kranjsko in sosednje kronovine.

4. Računstvo.

I. leto, oba tečaja, 168 ur.

Štirje temeljni računi z neimenovanimi in imenovanimi celimi in desetinskimi številkami. Temeljite vaje v štirih temeljnih računskih načinih z nalogami kmetijskega značaja. Računske

prednosti, skrajšana množitev in delitev. Najvažnejše o navadnih in desetinskih ulomkih. Izpremenitev desetinskih ulomkov v navadne in narobe. Razmerni računi in proporcije. Verižni račun. Uporaba navedenih načinov računstva pri odstotnih, obrestnih, društvenih in mešanih računih. O početveranju in izvlačenju četvornih korenik.

5. Geometrija in geometrijsko risanje.

I. leto, oba tečaja, 96 ur.

Osnovni pojmi o prostornih tvorih. Ravninomerstvo. Nauk o črtah in kotih. Naravna in omlajena merila. Kotomer. Nastajanje, deli in raznosti trikotnikov, četverokotnikov in mnogokotnikov. Podobnost in stičnost ravnočrtnih podob. Prvotni nauk o krogu. Velikost ravnočrtnih podob. Obseg. Ploščina. Telesomerstvo. Površje teles in njih prostornina.

Predavanje pojasnuje učitelj z risanjem dotičnih podob na ploščo; učenci prerišejo podobe s svinčnikom najpred v zvezke, potem pa s tušem na risarske pôle.

6. Risanje in praktično zemljemerstvo.

II. leto, oba tečaja, 120 ur.

Vaje v stavbinskem, strojnem in situvacijskem risanju. Risanje raznih gospodarskih stavb.

Staknenje in merjenje črt, kotov in celih zemljišč. Mapovanje zemljišč. Nivelovanje. Praktične vaje na prostem.

7. Fizika.

I. leto, 24 ur.

Splošna svojstva teles. Molekularne sile, njih delovanje in učinki. Toplota. Najvažnejše o zvoku in svetlobi.

Mehanika t. j. uk o ravnotežju in gibanju trdnih, kapljivih in plinastih teles z eksperimenti.

II. leto, oba tečaja, 72 ur.

Magnetizem in elektrika. Meteorologija, njen namen in važnost. Ozračje, njegova fizična in kemična svojstva in toplotne razmere. Vetrovi. Zračni tlak. Vodeni in električni meteori. Prerokovanje vremena.

8. Kemija.

I. leto, oba tečaja, 72 ur.

Splošna neorganska kemija. Bistvo kemičnih prikazni. Pojmi o prvinah in njih znakih. Kemične spojnitbe in analize. Kemična sorodnost in temeljni zakoni o delovanju kemične sorodnosti. Kemične formule in njih pomen. Razne vrste kemičnih spojin. Splošna svojstva kemičnih spojin. Natančnejše motrenje nekovin in njih spojin gledé splošnih svojstev, nahajanja v prirodi, važnosti v splošnem in še s posebnim ozirom na kmetijstvo, t. j. na rastlinarstvo in živinarstvo.

II. leto, oba tečaja, 72 ur.

Splošna organska kemija. Pojem in bistvo organskih spojin. Občna svojstva organskih spojin in njih sestava. Brezdušikove organske spojine. Ogljikovi hidrati. Izdelki kipenja. Organske kisline. Tolšče. Dušičnate organske spojine. Beljakovine. Klejevine. Rogovina.

Fizijologična kemija.

Tehnologija. Fabrikacija piva, špirta, kisa, škroba, sladora. Tehnika mlekarstva. Apnenice in opekarnice.

9. Živalstvo.

I. leto, oba tečaja, 72 ur.

Splošni popis anatomske sestave živalskega telesa in fiziološki namen organskih sistemov. Vreteničarji, osobito sesalci, tiči, žuželke s posebnim ozirom na živali, ki so gospodarstvu koristne in škodljive.

10. Rastlinstvo.

I. leto, oba tečaja, 48 ur.

Morfologija rastlin. Sistematična razdelitev imenitnejših cvetnih rastlin, razvoju vegetacije primerna, s posebnim ozirom na gospodarske kulturne rastline in plevla. Popis anatomije in fiziologije cvetnih rastlin. Kratek opis in karakteristika imenitnejših trosnih rastlin s posebnim ozirom na fermente, na parazitne glive kulturnih rastlin in na rastlinske bolezni, po njih provzročene. Užitne in strupene glive.

11. Rudninoslovje in kamenoslovje.

I. leto, oba tečaja, 48 ur.

Najiminitnejše rudnine in kamenje in njih upliv na stanje zemlje.

12. Kmetijstvo.

a) Poljedelstvo in ratlinarstvo.

Poljedelstvo.

I. leto, oba tečaja 96 ur.

Kako nastaja zemlja. Občna svojstva zemlje in njenih sestavnih delov. Motrenje posameznih vrst zemelj z naravoslovskega in gospodarskega stališča. Naravna in krajevna leža zemljišč. O rastlinskem življenju. Zboljšanje zemljišč.

Obdelovanje zemlje z raznim orodjem. Najvažnejše orodje poljedelca. Gnojenje. Različna gnojila, njih vrednost in raba. Setev, oskrbovanje in spravlanje rastlin. Shranitev pridelkov.

Rastlinarstvo.

II. leto, 1. tečaj, 72 ur.

Pridelovanje posameznih kulturnih rastlin z ozirom na njih vrste, pogoje za uspešno rast (podnebje, zemlja) na njih setev, oskrbovanje in spravlanje.

Travništvo. Sestava travnišne ruše in nje botanično spoznavanje. Namaka, gnojenje, pomlajenje, oskrbovanje in košnja travnikov. Vrbarstvo.

b) Živinarstvo.

II. leto, oba tečaja, 96 ur.

Splošno živinarstvo. O naravi živalskega telesa. Nauk, kako se redi, krmi in oskrbuje živina.

Posebno živinarstvo. Govedarstvo. Ovčarstvo. Konjarstvo. Svinjarstvo.

c) *Urejenje kmetijskega gospodarstva in kmetijsko knjigovodstvo.*

II. leto, oba tečaja, 144 ur.

Zveza poljedeljstva z živinarstvom. Izvolitev užitne živine, plemena in števila glav. Gospodarski načini in kolobarjenje. Izvolitev gospodarskega načina. Statika kmetijstva.

Namen in korist knjigovodstva. Vrste knjigovodstva. Jednostavno knjigovodstvo. Inventura, tekoče knjigovodstvo (računi naturali, materijali in denarji) in bilanca. Proračuni.

13. *Živinozdravilstvo.*

II. leto, oba tečaja, 48 ur.

Najpotrebnejši nauki o anatomiji in fizijologiji živali. Pomoč pri porodih. Zdravljenje najnavadnejših bolezni domače živine. Nauk o postavnih napakah živine in o živinski kupčiji.

14. *Vinstvo.*

a) *Trtarstvo.*

I. leto, oba tečaja, 168 ur.

Naravoslovski popis vinske trte. Kemični popis trte. Pomnožitev trte. Cepljenje trte. Popis najpriporočljivih vrst trte za napravo namiznega vina. Najpriporočnejše ameriške, trtni uši protivne trte. Sprava grozdja za zimo.

Trtarstvu ugodno podnebje. Trtarstvu ugodne leže in svet. Nasaditev novih vinogradov, baž, plant, špalirjev. Izgojni načini vinske trte. Vsakoletna dela v vinogradih. Gnojitev trt. Bolezni in sovražniki trte, posebno o trtni uši.

b) *Kletarstvo.*

II. leto, oba tečaja, 144 ur.

Vinska klet. Kipelna klet. Notranja oprava vinske in kipelne kleti. Kipenje mošta. Določitev sladkora in kisline v moštu. Pravilna naprava raznih belih vin. Pravilna naprava črnih vin. Pretakanje ali presnemanje vin. Hitro čiščenje vin. Zalivanje vin. Zboljšanje vin. Naprava vina za domačo pijačo. Naprava likernih vin. Naprava šampanjca. Tehnična raba tropin in drožij. Nedostatnosti in bolezni vina, Kemično preiskavanje vina,

15. Sadjarstvo.

II. leto, oba tečaja, 144 ur.

Splošno o sadjarstvu. Naravoslovski in kemični popis sadje-rodnih rastlin. Najpriporočnejše vrste raznih plemen. Sadjarstvu ugodno podnebje in svet. Sadjarska terminologija in sadjarstvu potrebno orodje. Gozdna drevesnica. Zarodišče. Razni načini požlahtnjevanja. Sadna drevesnica. Vzgojevanje dreves v drevesnici.

Oskrbovanje dreves na stalnem mestu. Zasaditev sadovnjakov. Obrezovanje in vzgojitev umetnih oblik sadnega drevja. Sadjarstvu škodljive bolezni in mrčesi. Najkoristnejša poraba sadja.

16. Zelenjadarstvo.

I. leto, oba tečaja, 48 ur.

O važnosti zelenjadarstva za kmetovalca. Splošna pravila pri napravi zelenjadarskih vrtov in njih razdelitev. Gorke lehe in njih naprava.

II. leto, oba tečaja, 48 ur.

Posebno zelenjadarstvo.

17. Čebelarstvo.

I. leto, oba tečaja, 48 ur.

Naravoslovski popis čebele. Praktično čebelarstvo.

18. Gozdnarstvo.

I. leto, zimski tečaj, 24 ur.

Gozdno rastlinstvo, gozdoreja, merjenje lesa.

II. leto, zimski tečaj, 24 ur.

Gozdnarstvo, izdelovanje in uporaba gozdnih pridelkov, gozdno gospodarstvo.

I. Izstop iz zavoda.

Po končanem drugem letu šele dobi vsak učenec, kateri je prestal preskušnjo iz vseh predmetov, odhodno spričalo. Po končanem posameznem tečaju se ne dajo spričala, ravno tako ne po

končanem prvem letu, razun ako deželni odbor kakemu učencu dovoli, da šolo v jednom letu dovrši. V spričalu je zabeleženo: vedenje, pridnost in praktična sposobnost.

Ako kak učenec pred koncem drugega leta izstopi iz zavoda, izgubi: 1. pravico do odhodnega spričala in dobi le potrjilo, koliko časa je bil v zavodu; 2. pravico do denarja, katerega je zavodu naprej plačal. Vrh tega mora 3. on ali pa njegovi stariši ali njegov varuh vse do izstopa nastale in ne še poplačane troške plačati.

Nepoboljšljivega učenca izključi vodstvo s privoljenjem deželnega odbora iz zavoda. To se zgodi, ako se prestopek proti šolskemu in hišnemu redu ponavlja, ako se učenec upira predstojnikom, če se težko pregreši zoper nravnost, če je dalje časa lén, če je nagnjen pijančevanju ali kvartanju za denar, če lahkomišno dela dolgove, ali če doprinese kako hudodelstvo. V nujnih slučajih more vodja sam, na podlagi jednoglasnega sklepa v seji vseh učiteljev izključiti učenca, toda v takih slučajih mora pri deželnem odboru prositi za posledobno potrjenje. Izključen bo tudi učenec, kateri je ponavljal 1. ali 2. leto, če je zopet dobil dva nedovoljna reda ali kateri po trikratnem opominjanju v treh zaporednih mesecih svojega dolga ne plača zavodu. Dolžni znesek iztirja potem vodja po sodnem potu.

J. Preskušnje, spričala.

Vsak učitelj izprašuje iz svojih predmetov učence vsak mesec enkrat in zabeležuje posamen uspeh v pregledni katalog. Po dovršenem letu jih zopet izprašuje iz vsega predavanega predmeta. Vsak učenec dobi pri izpraševanju iz vsega po tri vprašanja. Učitelj sešteje rede, katere je med letom učenec vdobil, ter razdeli svoto se številom izpitov. Ravno tako sešteje klasifikacije treh vprašanj, katera mu je iz vsega stavil, ter jih razdeli s tremi. Tako zadobljena povprečna reda sošteje, ter razpolovi njih svoto, kar dá definitivni red. Pri tem zadobljene dopolovične desetinke reda se ne uštevajo, nadpolovične pa opravičujejo bližnji slabši red.

Na zavodu veljajo naslednji redi:

a) Za napredek v učnih predmetih: Izvrstno = 1, prav dobro = 2, dobro = 3, zadostno = 4, nezadostno = 5.

b) Za vedenje: Popolnoma primerno, primerno, menj primerno.

c) Za pridnost: Prav priden, priden, lén.

d) Za praktično sposobnost: Prav sposoben, sposoben, nesposoben.

Za vedenje, pridnost in praktično sposobnost določuje rede vodja po sklepu konferencije. Članovi konferencije so: vodja, pristav in tretji učitelj. V glavni katalog, kakor tudi v odhodno spričalo zapisuje vsak učitelj svoje rede in se tudi podpiše. Spričala podpisuje tudi deželni glavar.

Če dobi učenec iz dveh predmetov koncem prvega leta nezadostni red, mora leto ponavljati. Ako ponavljalec dobi zopet dva nezadostna reda, ne sme šole dalje obiskovati. Izjemno se učencu, kateri je po dovršenem I. ali II. letu v dveh predmetih dobil nezadostna reda, more dovoljiti ponovljivi izpit. Ta izpit mora učenec napraviti po preteku 2 mesecev. Koncem vsakega šolskega leta je javni izpit učencev, k kateremu deželni odbor pošilja svojega zastopnika.

K. Disciplina.

Notranji učenci so v stalnem nadzorstvu tretjega učitelja in stanujejo z vodjo, s pristavom in tretjim učiteljem v enem nadstropju zavoda.

Služabniki in posli zavoda, kakor tudi notranji in unanji učenci so podrejeni vodstvu, katero so dolžni točno ubogati ter se strogo držati hišnega in šolskega reda.

Natančnejše določbe o teoretičnem in praktičnem pouku zabeležene so v učnem redu, določbe o dolžnostih učencev pa v hišnem redu.

L. Služabniki in posli.

Služabnike zavoda sprejema in odpušča na predlog vodstva deželni odbor. Vsak služabnik pri nastopu službe dobi svojo navodilo, katerega se mora strogo držati. Posle sprejema in odpušča vodja. Za posle velja posebni hišni red, sicer pa tudi kranjski poselski red.

III. Razdelitev učnih ur.

Predmeti	Skupno število ur za obe leti	I. leto		II. leto		Skupaj v II. letu		
		Ure na teden (po tečajih razdeljene)						
		zimski tečaj	poletni	Skupaj v I. letu	zimski tečaj		poletni	Skupaj v II. letu
Verouk (P. u.)	48	1	1	48	1	1	48	
Slovenski jezik (3. u.)	144	2	2	96	1	1	48	
Zemljepisje (3. u.)	72	2	1	72	—	—	—	
Računstvo (3. u.)	120	3	2	120	—	—	—	
Geometrija in geomet. risanje (3. u.)	96	2	2	96	—	—	—	
Zemljemérstvo in risanje (P.) . .	120	—	—	—	3	2	120	
Fizika in meteorologija (3. u.) . .	96	—	1	24	2	1	72	
Kemija (P.)	144	2	1	72	2	1	72	
Živalstvo (3. u.)	72	2	1	72	—	—	—	
Rastlinstvo (3. u.)	48	1	1	48	—	—	—	
Rudnino- in kamenoslovje (3. u.)	48	1	1	48	—	—	—	
Poljedelstvo (P.)	96	2	2	96	—	—	—	
Rastlinarstvo (P.)	72	—	—	—	2	1	72	
Živinarstvo (P.)	96	—	—	—	2	2	96	
Urejenje kmetijskega gospodarstva in knjigovodstvo (P.)	144	—	—	—	3	3	144	
Živinozdravilstvo (P. u.)	48	—	—	—	1	1	48	
Vinstvo (trtarstvo) (V.)	168	5	2	168	—	—	—	
Kletarstvo (V.)	144	—	—	—	3	3	144	
Sadjarstvo (V.)	144	—	—	—	4	2	144	
Zelenjadarstvo (V.)	96	1	1	48	1	1	48	
Čebelarstvo (3. u.)	48	1	1	48	—	—	—	
Gozdnarstvo (P. u.)	48	24	—	24	24	—	24	
Skupaj ur na teden		49	19		49	19		

*) Pouk v verouku se vrši za obe leti skupaj.

V. = vodja, P. = pristav, 3. u. = tretji učitelj, P. u. = pomožni učitelj.

Učni red za zimski tečaj od 1. novembra do konca aprila.

I. tečaj

I. tečaj				II. tečaj			
dnevi	ure	dopoludne	ure	dnevi	ure	dopoludne	ure
ponedeljek	7-8	poljedelstvo	1-3	ponedeljek	7-8	fizika i meteorolog.	1-3
	8-9	geometrija	5-6		8-9	zemljemerstvo	5-6
torek	7-8	slovenščina	5-6	torek	7-8	rastlinarstvo	5-6
	8-9	kemija	6-7		8-9	sadjarstvo	6-7
sreda	7-8	računstvo	5-6	sreda	7-8	kletarstvo	5-6
	8-9	trtarstvo	6-7		8-9	kemija	6-7
četrtak	7-8	živjalstvo	5-6	četrtak	7-8	računstvo	5-6
	8-9	kemija	6-7		8-9	rastlinarstvo	6-7
petek	7-8	slovenščina		petek	9-10	sadjarstvo	6-7
	8-9	ruhinstvo	5-6		7-8	zelenjadoreja	5-6
sobota	8-9	trtarstvo	6-7	sobota	8-9	sadjarstvo	6-7
	10-11	trtarstvo	1-3		9-10	kemija	6-7
nedelja	10-11	rastlinstvo	3-4	nedelja	10-11	slovenščina	1-3
	11-12	krščanski nauk			11-12	zivinarstvo	1-3
						krščanski nauk	3-4
							gozdnarstvo

*) Nemščina ni obigaren predmet.

Učni red za poletni tečaj od 1. maja do konca oktobra.

I. tečaj				II. tečaj					
dnevi	ure	dopoludne	ure	popoludne	dnevi	ure	dopoludne	ure	popoludne
ponedeljek	9—10	kemija	1—2	risanje	ponedeljek	9—10	slovensčina	1—2	risanje
	10—11	slovensčina				10—11	zelenjadarstvo		
torek	11—12	geometrija			torek	11—12	knjigovodstvo		
	9—10	trtarstvo				9—10	računstvo	1—2	zemljemerstvo
sreda	10—11	računstvo			sreda	10—11	živinarstvo		
	11—12	rudinstvo				11—12	kletarstvo		
četrtak	9—10	rastlinstvo			četrtak	9—10	sadjarstvo		
	10—11	poljedelstvo				10—11	kletarstvo		
petek	11—12	čebelarstvo			petek	11—12	knjigovodstvo		
	9—10	slovensčina				9—10	živinozdravilstvo		
sobota	10—11	živalstvo			sobota	10—11	sadjarstvo		
	11—12	trtarstvo				11—12	knjigovodstvo		
nedelja	9—10	računstvo			nedelja	9—10	knjigovodstvo		
	10—11	zelenjadarstvo				10—11	kemija		
nedelja	11—12	zemljepisje			nedelja	11—12	kletarstvo		
	9—10	poljedelstvo	1—3	nemščina *)		9—10	fizika	1—3	nemščina *)
nedelja	10—11	fizika			nedelja	10—11	živinarstvo		
	11—12	krščanski nauk				11—12	krščanski nauk		

*) Nemščina ni obligaten predmet.

IV. Hišni red.

učencev deželne vinarske, sadjarske in poljedelske
šole na Grmu.

§ 1.

Vsak notranji učenec, bodisi štipendist ali pa plačujoči učenec, mora, kadar vstopi v šolo, prinesiti s seboj naslednjo obleko:

1. Vsaj tri spodnje hlače. 2. Vsaj štiri srajce. 3. Vsaj dve navadni zavrtni rutí. 4. Vsaj četvere nogovice ali vnuče. 5. Vsaj šest robcev. 6. Tri obrisalnice. 7. Dvoje močnih čevljev. S seboj prinesiti mora tudi vsak jedno pripravo, v kateri je 1 nož, 1 vilice, 1 žlica in 1 pitni kozarec, in končno si mora prinesiti še vsak dva glavnika (redkega in gostega), eno krtačo za obleko, tri druge za snaženje obutala.

Precej po ustupu v šolo mora si vsak učenec, torej tudi vsak redni zunanji, še tole omisliti ob svojih troških: 1. Eno sukneno bluzo s šolskim, na vratnik prišitim znamenjem. 2. Ene suknene, zeleno paspulovane hlače. 3. Eno močno čehovsko zimsko suknjo. 4. En siv klobuk s peresom. Vse to (uniformo) za nošnjo ob nedeljah, praznikih ter drugih posebnih prilikah. Ob pričetku požlahtnjevanja sadnega drevja kupiti si mora tudi še vsak en cepilni nožiček, en vrtni nož in ene trtne škarje.

§ 2.

Vsak teden določi tretji učitelj po dogovoru z vodjo, oziroma pristavom, enega učenca za nadzornika v spalnicah, šolskih

sobah in jedilnici, drugega pa za nadzornika v hlevu, mlekarski kleti. Prvi je šolski, drugi hlevski nadzornik.

§ 3.

Nastavljenega šolskega nadzornika, kateri je za vse, kar mu je izročeno, tudi odgovoren tretjemu učitelju, mora vsak učenec točno ubogati; le tedaj ne, ako zahteva kaj takega, česar zahtevati niti ne sme.

§ 4.

Šolski hišnik skliče vse učence v zimskem času ob $\frac{1}{2}6$. zjutraj, v poletnem pa ob $\frac{1}{2}5$. Ko preteče pol ure, morajo vsi učenci popolnoma opravljeni biti, v tem času si mora tudi že vsak svojo posteljo postlati.

Kakor hitro so učenci opravljeni, zapusté spalnice in se ne vrnejo čez dan več v nje, razven ako ima kdo kak neobhodno potreben opravke v njih. Ulegati se ob dnevu na postelje, prepovedano je strogo zdravim učencem.

Hlevski nadzornik iti mora, kakor hitro je opravljen, v kravji hlev, h krmljenju in molži. On mora biti sploh pri vsakem krmljenju in vsaki molži v hlevu navzoč, ter v njem, kakor tudi v krmilnici, v mlekarski kleti, vse izpolnjevati, kar mu veleva pristav. Šolski nadzornik pa mora iti, kadar je praktično delo, k opravniku, da zvé od njega, kaj in kje se bode kaj delalo, in zapiše delo na črno desko, visečo na hodniku pred šolskimi sobami.

Ako kak učenec zbolí, ali ako se sploh v področju šolskega nadzornika kaj posebnega pripeti (na primer kaka nerednost mej součenci) naznaniti mora to nadzornik precej tretjemu učitelju. Hlevski nadzornik storiti mora isto v svojem področju pri pristavu.

Ako ni praktičnega dela, gredó v šolske sobe vsi učenci, torej tudi redni zunanji, kateri morajo, kadar ustanejo notranji učenci, že v zavodu biti. Redni zunanji učenci zapuščajo ob delavnikih le v prostih urah zavod. Ob nedeljah in praznikih se udeležé skupno z notranjimi učenci jutranje službe božje, po kateri smejo zapustiti zavod še le opoldne.

Svetilnice po sobah in hodniku prireja, užiga ter ugaša šolski hišnik, kateri tudi vse spalnice in šolske sobe pometa, pospravlja in kuri.

§ 5.

V spalnicah, v umivalnicah, v šolskih sobah, v bralnici in na hodnikih pred njimi kaditi tobak, prepovedano je strogo. Isto tako je prepovedana kaja med vsakim praktičnim delom.

§ 6.

Vsak učenec brez izjeme mora vsako praktično delo, katero mu je odkazano, natanko po sprejetem ukazu zvršiti ter ga med časom dela zapustiti le tedaj, ako ga kdo predstojnikov odkliče. Po vrnitvi od praktičnega dela mora vsak učenec svoje rabljeno orodje prinesiti v dotično shrambo. Ako kak učenec kako orodje malomarno izgubi ali pokvari, mora ga plačati. Vsako poškodbo na opravi spalnic, umivalnic, šolskih sob, jedilnice itd., kakor tudi vsako poškodbo na gospodarskem orodju, na vratih, oknih, pečeh itd., mora poškodovalec plačati. Ako se pa za poškodovalca ne more zvedeti, plačajo vsi učenci skupaj.

§ 7.

Ob nedeljah in praznikih morajo vsi učenci, notranji kakor zunanji, skupno iti k dopoludanski službi božji, h kateri jih menjaje se spremlja opravnik, vrtnar ali vrtnarski pomočnik. Po službi božji morajo zopet vsi skupaj h kratu priti domov. Služba božja je v župni cerkvi. Vsi učenci morajo tudi sicer med letom po navodu učitelja za verouk opravljati vse druge dolžnosti, katere katoliška cerkev veleva, ter se sploh krščanski vésti, posebno ne kleti, lagati se, ali nespodobno govoriti.

§ 8.

Brez dovolitve tretjega učitelja, oziroma vodje, pristava, ne sme nobeden notranjih učencev ne ob delavnikih, ne ob nedeljah in praznikih oditi iz zavoda.

§ 9.

Čas za zajutrek je skozi celo leto ob treh četrtilih na sedmo uro, za kosilo o poludne, za malo južino ob štirih, za večerjo po zimi ob sedmi, po leti pa ob osmi uri.

Pred pozovom k zajuterku, kosilu in večerji z zvonjenjem ne sme nihče v jedilnico. K obedu pozvoni hišna, ne pa kdo izmed učencev.

Pred vsakim obedom in po vsakem obedu morajo vsi učenci stojé odmoliti en očenaš in eno češčenasmarijo, katero šolski nadzornik naprej moli.

Čas pouka je, izimši risanje po zimi, zjutraj od sedme do devete, oziroma desete ure; popoldan pa od pete do sedme. Po leti pa od devete, oziroma desete do dvanajste ure. Po leti je le risanje popoldan.

Pričetek pouku, kakor tudi vsak prenehljaj mej posameznimi urami, naznanja šolski nadzornik z zvoncem. Z zvoncem naznanja šolski nadzornik tudi začetek in prenehljaj praktičnega dela. Po zimi prične praktično delo zjutraj po pouku ob deveti, oziroma deseti uri. Popoldan prične pa ob eni uri in konča ob štirih.

Po leti prične praktično delo polu ure po tem, ko so učenci ustali, in traja do $\frac{3}{4}$ na sedmo. Od $\frac{3}{4}$ na sedmo do $\frac{1}{4}$ na osmo je čas za zajuterk. Od $\frac{1}{4}$ na osmo nadaljuje se praktično delo do $\frac{3}{4}$ na deveto, oziroma deseto uro. Popoldan prične praktično delo ob dveh in traja pred malo južino do $\frac{3}{4}$ na štiri, po mali južini pa od $\frac{1}{4}$ na pet do večerje. Ob deveti uri zvečer pozvoni nadzornik po leti, kakor tudi po zimi k počitku. Pred tem časom ne sme nobeden notranjih učencev spat iti, po tem času pa ne sme nobeden na nogah biti, ako mu učitelj v to ne dovoli. Ob $\frac{1}{4}$ na deseto uro ugasi šolski nadzornik vse svetilnice v spalnicah.

§ 10.

Vsakemu učencu brez izjeme je stroga dolžnost, da vodjo, pristava, tretjega učitelja in vse pomožne učitelje, kakor tudi navodnike praktičnih del, to je opravnika, vrtnarja, vincarja in vrtnarskega pomočnika, spoštuje ter časti ter njihovim poveljem brez vsega ugovora uboga. Vsak učenec mora se tudi proti obiskovalcem zavoda spoštljivo vésti ter se sploh povsod dostojno in pošteno vésti. Pouka in praktičnega dela mora se vsak točno in marljivo udeleževati, rednosti in snage v vsem strogo držati.

Mej seboj se ne smejo učenci prepirati, psovati ali še celo tepsti, ampak drug mora drugega ljubiti ter spoštovati. Vse

barantije ali zamene mej učenci so strogo prepovedane, še celo kar se obleke in učil tiče.

Vse pritožbe ali prošnje izročati je tretjemu učitelju, kateri jih, ako je potrebno, predlaga vodji.

§ 11.

Vsak prestopok tega hišnega reda preiskuje se strogo. Kazni so: Zasluženo opominanje, karanje, ali še celo kazen v pisanju kazni, hišni, izbni, ali še celo posamezni zapor, spojen s celim ali delnim postom. Kazni zapisujejo se v črno knjigo, da pridejo pri klasifikaciji vedenja v poštev.

§ 12.

Vsakega učenca, kateri se navzlic vsemu opominjanju, karanju in kaznovanju kaže nepoboljšljivega, ali kateri skozi celo prvo leto popolnoma nezmožnost ali pa lenobo razodeva, izključi vodstvo iz zavoda s privolitvijo deželnega odbora, v prav nujnih slučajih pa tudi brez tega, prsto po zborovem sklepu vseh učiteljev.

§ 13.

Ako kak učenec oboli, plačajo vse iz bolezni nastale troške njegovi roditelji, oziroma njegov varuh. Ako je bolezen huda, mora si zbolelec iskati pomoči v bolnici v Kandiji.

Tedaj, kadar si kak učenec pri praktičnem delu nakopa kako bolezen, plača mu šolska blagajnica zdravnika in zdravila.

Ako kak učenec v zavodu umrje, plačajo pogrebne troške njegovi roditelji, oziroma njegov varuh.

V. Šolsko poročilo.

A. Učenci.

Dné 6. novembra 1894 pričelo se je novo šolsko leto 1894/5. To sè slovesno sveto mašo v župni cerkvi v Šmihelu in tej sledečim nagovorom učencev po vodji v šolski sobi. Pri sv. maši in nagovoru navzoči bili so vsi stalni učitelji šole.

Na novo v prvo leto 1894/5 vstopili so ti-le učenci:

1. Brglez Ignacij iz Čače Vasi pri Kostrevnici na Štajerskem
2. Franetič Janez iz Dolenje Vasi na Notranjskem.
3. **Jenko Jožef** iz Zgornjega Brnka na Gorenjskem.
4. Keržič Frančišek iz Vodice na Gorenjskem.
5. **Konda Janez** iz Praproč pri Semiču na Dolenjskem. /
6. **Kreut Janez** iz Vratec na Koroškem.
7. **Medven Leopold** iz Kostanjevice na Dolenjskem. 2
8. Novak Frančišek iz Podzida pri Sv. Gotardu na Gor.
9. Petrič Janez iz Blagovice na Gorenjskem.
10. Premrl Rafael iz Vipave.
11. Simončič Rudolf iz Brega pri Šmartnem na Dolenjskem. 3
12. **Živic Jožef** iz Skopega na Krasu.

Franetič, Jenko, Keržič, Konda, Medven, Premrl, Simončič bili so deželni štipendisti, ostali pa plačujoči učenci. Brglez užival je državno podporo zneska 100 gld. Živic zvršil je vsled dovoljenja veleslavnega deželnega odbora v tem letu oba dva leta, poslušavši le strokovne predmete.

Iz prvega v drugo leto prestopili so:

1. Benkovič Frančišek iz Novega Trga pri Kamniku na Gorenjskem.
2. Benčina Leopold iz Star. Trga pri Ložu na Notranjskem.
3. **Birolla Artur** iz Trsta.

4. Domicelj Alojzij iz Zagorja na Notranjskem.
5. Habat Luka iz Zagorja ob Savi.
6. Jekler Frančišek iz Grada pri Bledu na Gorenjskem.
7. Jerančič Alojzij iz Ljubljane.
8. Komljanec Janez iz Zloganjja pri Škocjanu na Dolenjskem.
9. Kunc Ignacij iz Rovt na Notranjskem.
10. Mahnič Avguštin iz Dekan v Istri.
11. Matjan Srečko iz Ljubljane.
12. Mencinger Anton iz Broda v Bohinji na Gorenjskem.
13. Sancin Anton iz Doline v Istri.
14. Stroj Anton iz Zapuž na Gorenjskem.
15. Zadel Jožef iz Ljubljane.

Benkovič, Benčina, Habat, Komljanec, Kunc, Mencinger, Stroj, Zadel, bili so deželni štipendisti. Mahnič, Sancin bila sta državna štipendista, ostali pa plačujoči učenci. Domicelj užival je državno podporo 100 gld.

Jerančič, kateri je po dovoljno prestanem ponavljalnem izpitu iz prvega v drugo leto prestopil, je 24. januarja prostovoljno iz šole izstopil.

Domicelj in Zadel izstopila sta iz šole že 20. septembra. Veleslavni deželni odbor dovolil jima je namreč že ta dan končno preskušnjo delati, ker sta se namenila v c. kr. srednjo vinarsko in sadjarsko šolo v Klosterneuburgu ustopiti, na kateri se poduk že z 1. oktobrom prične.

Gledé učenca Matjana predlagalo je vodstvo s poročilom z dné 10. septembra veleslavnemu deželnemu odboru, da bi se ga zaradi pohujšljivega vedenja iz šole izključilo. Odlokom šte. 8789 z dné 27. septembra je veleslavni deželni odbor izključitvi pritrdil, pa on je že koj 10. septembra iz zavoda pobežnil.

Na novo v šolsko leto 1895/6, katero se je dné 6. nov. pričelo, ustopili so ti-le učenci:

1. Banič Alojzij iz Hrovaškega Broda na Dolenjskem.
2. Barle Daniel iz Podzemlja na Dolenjskem.
3. Cerar Peter iz Domžal na Gorenjskem.
4. Dolgan Jakob iz Ovčij na Notranjskem.
5. Eržen Vinko iz Zgorenjih Bitenj na Gorenjskem.
6. Gastel Anton iz Stabna na Koroškem.
7. Hladnik Ivan iz Broda pri Logatcu na Notranjskem.

8. Knez Anton iz Krškega na Dolenjskem.
9. Kulovic Janez iz Valtevasi na Dolenjskem.
10. Kunšek Anton iz Trnovca pri Zabukuji na Štajerskem.
11. Lovšin Janez iz Ribnice na Dolenjskem.
12. Medved France iz Žirovnice na Štajerskem.
13. Pelc Anton iz Ribnice na Dolenjskem.
14. Pezdirec Franc iz Slamne Vasi pri Metliki.
15. Pirec Alojzij iz Ravne pri Sv. Duhu na Dolenjskem.
16. Pipan Ivan iz Vižmarji na Gorenjskem.
17. Rotner Andrej iz Vuzenice na Štajerskem.
18. Simon Gustav iz Maribora na Štajerskem.
19. Šetina Egidij iz Črnomlja na Dolenjskem.
20. Šušteršič Janko iz Kamnegorice na Gorenjskem.
21. Tavčar France iz Mengeša na Gorenjskem.
22. Trafenik France iz Stvinosela pri sv. Florjanu na Štajerskem.

Med temi so: Banič, Cerar, Eržen, Kulovic, Pezdirec, Pirec, Pipan, štipendovani učenci, ostali pa plačujoči. Med plačujočimi je Barle eksternist.

Ker je plačujoči učenec Lovšin iz Ribnice par dni po ustupu v šolo iz nje pobegnil, drugi plačujoči učenec Živic pa, kakor že povedano, šolo v enem letu zvršil, ima šola v prvem letu 1895/6 21, v drugem pa 11, torej skupaj 32 učencev.

Vrtnarski učenec šole, Jožef Trbovc iz Žerovnice na Štajerskem, udeležuje se tudi poduka in sicer v zelenjadarstvu, sadjarstvu in čebelarstvu.

B. Učitelji.

a) Stalni:

Dolenc Rihard, vodja.
Rohrman Viljem, pristav.
Lapajne Anton, tretji učitelj.

b) Pomožni:

Dr. Marinko Jožef, c. kr. gimnazijski profesor v Novem mestu, učitelj verouka.
Skalé Otmar, c. kr. okrajni živinozdravnik v Novem mestu, učitelj živinozdravništva.

Guzelj Avgust, c. kr. nadzorni gozdarski pristav v Novem mestu, učitelj gozdarstva. Ta pričel je pa šele s pričetkom 1895/6 šolskega leta poučevati.

C. Navoditelji pri praktičnih delih.

Ker se je opravnik Muser Viktor službi odpovedal, stopil je s 1. avgustom Josip Stibilj, nekdanji učenec ježelne vinarske in sadjarske šole na Slapu, na njegovo mesto.

Pelko Jurij, vinsčak.

Čeč Jakob, vrtnar.

Gorenc Ignacij, sadjar.

Prejšnjega hišnika je vodstvo odslovilo. Na njegovo mesto prišel je 15. maja Alojz Lesjak iz Zatične.

D. Učiteljski tečaj.

Tega v šolskem letu 1894/5 na Grmu ni bilo.

E. Tečaji za cepljenje ameriških trt.

Tudi tečaja za cepljenje ameriških trt v tem letu ni bilo, ker je za to zdaj tako posebni potovalni učitelj nastavljen.

F. Izleti, potovanja.

Ker se je vsled kaj dolgo trajajoče zime na spomlad v drevesnici, trtnici, po vinogradih itd. čuda dela nakopičilo, katero je moralo kar le mogoče urno izvršeno biti, bil je v aprilu in pričetku maja le ob slabem vremenu teoretični pouk, sicer so pa učenci praktična dela izvrševali.

Zato privolilo je vodstvo, da so učenci v spremstvu tretjega učitelja, 10. junija, majnikov izlet (majalis) na Gorjanc napravili.

Ta izlet je stal 39 gld. 46 kr. Sicer niso učenci nikakih izletov podvzeli, kajti vsega kredita bilo je le 50 gld.

G. Pohodi šole.

Dné 26. maja prišel je na Grm vladni svètnik g. Edmund Mach, vodja vinarske, sadjarske ter poljedelske šole v Sv. Mihelu na Tirolskem. Poslalo ga je vis. c. kr. poljedelsko ministerstvo

šolo inšpicirati. Spremljal ga je deželnega glavarstva namestnik gospod dr. Papež.

Dné 28. septembra ogledal si je šolsko trtnico ter vinograde g. H. Kurmann, državni vinarski nadzornik v vis. c. kr. poljedelskem ministerstvu.

H. Preskušnja.

Javna preskušnja učencev vršila se je 30. oktobra. Gospod dr. Vošnjak zastopal je veleslavni deželni odbor. Klasifikacija izpadla je prav dobro, kajti med 28imi učenci bilo je 6 odličnjakov, kateri so na strani 29. in 30. debelo tiskani. Štirje dobili so prvi prav dobri red, ostali pa vsi prvi red.

Ker je zanimanje za javne preskušnje vsako leto kaj majhno, opustilo se jih bode prej ko ne v bodočnosti.

VI. Ukazi velesl. deželnega odbora.

Z odlokom št. 1311 iz dne 5. februarija 1895, dovolil je veleslavni deželni odbor porazumno z visokim c. kr. poljedelskim ministerstvom v to, da sme vodja v zimskem tečaju prvega leta po jedno uro na teden več trtoreje predavati.

Z odlokom št. 2655 z dne 16. marca 1895, dovolil je veleslavni deželni odbor pristavu v to, da je smel namesto tajnika c. kr. kmetijske družbe, po Dolenjskem o pridelovanju sladorne pese predavati. To brez zamude pouka na šoli.

Z odlokom št. 4148 iz dne 26. aprila, dovolil je veleslavni deželni odbor v to, da je smel vodja v Gleisdorf na Štajerskem potovati, ogledati si na posebni način kultivirani tamošnji vinograd g. Pfeifer-ja. Povrnjene dobil je vodja za to le vožne stroške.

Z odlokom št. 4904 z dne 16. junija, dovolil je veleslavni deželni odbor, porazumno z visokim c. kr. poljedelskim ministerstvom v to, da se s pričetkom šolskega leta 1895/6 na zavodu poduk v gozdnarstvu uvéde.

Z odlokom št. 9003 z dne 18. septembra, dovolil je veleslavni deželni odbor porazumno z visokim c. kr. poljedelskim ministerstvom v to, da se s pričetkom šolskega leta 1895/96 tudi v II. letu po jedno uro na teden slovenščina in jedno uro na teden računarstvo predava.

Z odlokom št. 9643 z dne 12. oktobra, privolil je veleslavni deželni odbor v to, da smejo učenci ob nedeljah in praznikih, po pričetku šolskega leta 1895/96 le v spremstvu jednega nadziratelja — hišnika, opravnika, vrtnarja ali sadjarja — skupno na sprehode oziroma v gostilne hoditi.

Z odlokom št. 9977 z dne 20. oktobra, dovolil je veleslavni deželni odbor v to, da se s pričetkom šolskega leta 1895/96 vsak mesec tudi nraynost ter pridnost učencev v mesečnih kon-

ferencah klasifikuje in ne le napredek v učnih predmetih, kakor do sedaj; ter da se po vsaki mesečni konferenci staršem oziroma varuhom učencev obvestila pošlje.

Z odlokom št. 10.625 z dné 11. novembra, potrdil je vele-slavni deželni odbor porazumno z visokim poljedelskim ministerstvom nov učni réd šole, tiskan na 22. in 23. strani tega poročila.

VII. Prirastek šolske knjižnice od 1. prosinca do 31. grudna 1895.

Ker vodstvo šole zapisnika šolske knjižnice v rokah nima, ni bilo mogoče prirastek šolske knjižnice od 1. prosinca pa do 31. grudna 1895. leta urediti.

VIII. Reultati opazovanj

meteorologične štacije na Grmu leta 1894.

Leža meteorologične štacije določena je z naslednimi podatki :

a) Geografična dolžina $32^{\circ} 50'$ od F;

b) severna širina $46^{\circ} 47'$;

c) nadmorska višina 183^m nad Jadranskim morjem.

Meteorologična štacija na Grmu je štacija na Grmu je štacija III. vrste in ima vse v to služee aparate.

Izkazila meteorologičnih opazovanj zapisujejo se vsak dan trikrat (7h. 1h. 9h.). Opazovanje vrši se po učencih pod nadzorstvom tretjega učitelja.

Množina padavine meri se vsak dan ob 7. uri zjutraj; ombrometer nastavljen je na šolskem vrtu v visočini 1^m . Opazovalec je sadjar Ig. Gorénc.

1894	Padavina				Število dni			
	Svota	Poprečno v 24. urah	Maximum	Dan	Dež in nevihta	Toča in sodra	Sneg	Padavine
Prosinec	30·2	0·97	8·6	7.	—	—	11	11
Svečan	23·3	0·83	19·5	14.	2	—	2	4
Sušec	29·1	0·94	18·8	6.	4	—	—	4
Mali traven	62·5	2·08	16·1	22.	9	—	—	9
Veliki traven	192·3	6·20	22·6	14.	18	—	2	20
Rožnik	151·3	5·04	44·5	12.	10	—	—	10
Mali srpan	74·5	2·40	28·6	20.	7	—	—	7
Veliki srpan	159·4	5·14	33·8	19.	10	—	—	10
Kimovec	107·3	3·57	43·2	10.	9	—	—	9
Vinotok	178·1	5·74	48·0	1.	9	—	—	9
Listopad	135·5	4·52	37·6	10.	4	—	3	7
Gruden	74·6	2·40	17·4	30.	8	—	2	10
Svota	1218·1				90	—	20	110

Srednja dnevna

1894	prosinec	svečan	sušec	mali traven	veliki traven	rožnik
1	— 2·7	0·5	10·4	6·7	15·9	14·6
2	— 2·9	1·8	4·7	7·8	14·1	16·6
3	— 9·5	1·0	5·3	9·8	15·1	20·8
4	— 9·4	1·5	7·1	10·4	16·3	20·7
5	— 9·8	1·1	2·7	12·8	7·7	22·2
6	— 10·7	2·5	3·2	10·6	9·3	21·0
7	— 7·8	2·1	5·3	12·9	11·4	23·1
8	— 5·1	7·6	6·1	14·1	14·1	21·5
9	— 3·3	4·8	8·3	13·6	14·8	15·0
10	— 3·5	6·1	8·3	13·0	15·9	16·5
11	— 4·5	7·5	9·1	8·6	16·5	16·2
12	— 9·1	9·0	9·2	10·2	16·3	11·7
13	— 6·0	5·1	9·7	14·2	16·5	13·3
14	— 9·1	0·9	11·7	14·9	14·7	12·2
15	— 11·8	1·5	9·9	14·9	18·2	16·6
16	— 10·6	1·7	8·0	14·8	17·9	19·7
17	— 7·4	— 2·2	8·3	11·9	15·9	19·3
18	— 7·1	— 5·5	4·1	10·0	16·0	18·3
19	2·3	— 3·8	4·2	7·5	12·2	14·5
20	2·0	— 3·9	2·3	13·0	15·9	15·1
21	2·3	— 4·2	1·3	14·7	17·2	17·9
22	2·9	2·9	7·3	12·5	15·3	20·2
23	3·6	— 3·1	5·1	14·3	17·5	20·4
24	4·7	— 0·8	4·0	15·0	15·9	22·3
25	3·5	3·2	4·7	15·2	18·5	19·6
26	3·7	4·2	4·7	16·7	14·7	23·8
27	2·7	7·8	4·3	17·3	13·5	16·5
28	1·4	9·1	4·5	15·0	12·9	16·4
29	2·8	—	10·3	16·6	16·1	17·9
30	3·3	—	9·9	15·6	13·7	16·0
31	0·2	—	7·6	—	19·7	—

toplina v C°.

mali srpan	veliki srpan	kimoyec	vinotok	listopad	gruden
21·6	20·3	16·2	9·3	9·3	— 1·9
22·0	21·5	19·6	11·7	3·9	1·5
23·4	23·3	20·4	15·7	2·2	0·3
20·2	17·3	22·7	14·1	1·3	0·1
21·1	18·9	17·7	11·1	2·8	— 0·3
21·8	18·3	16·1	11·1	5·1	1·6
23·1	22·0	12·1	10·7	5·9	1·2
19·9	18·4	14·8	11·8	4·6	1·7
21·3	22·1	9·3	11·0	5·0	1·0
22·7	21·8	10·0	11·4	6·5	— 0·4
24·1	15·1	12·2	10·9	7·6	— 1·1
21·5	15·1	11·2	10·4	7·3	— 3·1
22·6	17·1	11·9	8·9	13·4	— 5·03
24·5	19·2	15·3	9·5	10·0	— 1·1
21·8	18·2	9·3	6·4	12·1	— 2·4
20·0	21·0	12·9	3·9	11·1	0·9
20·8	19·2	12·2	3·1	10·4	— 1·7
22·5	15·2	11·9	5·7	7·9	— 6·1
17·1	16·2	12·2	12·0	7·7	— 1·3
18·6	15·8	9·6	19·7	5·3	1·1
17·4	13·1	12·2	16·1	4·3	1·2
20·8	14·5	13·3	15·4	2·2	— 4·3
22·9	18·9	11·7	10·7	2·5	3·9
25·3	22·1	14·6	11·8	1·6	4·7
29·8	22·5	16·7	16·5	1·2	2·8
25·6	22·1	18·3	15·7	0·6	3·2
22·1	23·8	14·4	13·4	0·7	— 6·3
21·5	22·9	10·1	13·8	1·3	— 3·4
17·1	22·4	8·9	15·8	1·3	— 6·2
20·5	19·0	8·0	12·9	0·5	— 0·7
21·1	16·3	—	12·2	—	— 2·2

Vsebina.

	Stran
I. Statut	3
II. Program	6
III. Razdelitev učnih ur in učni red	21
IV. Hišni red učencev	24
V. Šolsko poročilo	29
VI. Ukazi veleslavnega deželnega odbora	34
VII. Prirastek šolske knjižnice v letu 2893	35
VIII. Meteorologična opazovanja	36

